

PFU-SAK NR. 274/11

KLAGER: Oslo politidistrikt, v. politiinspektør Hanne Kristin Rohde
ADRESSE: Postboks 8101 Dep., 0032 Oslo
TELEFON/TELEFAX:
PUBLIKASJON: Verdens Gang
PUBLISERINGSDATO: 08.09.2011
STOFFOMRÅDE: Terror
GENRE: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Identifisering
REGISTRERT: 30.09.2011
BEHANDLET I SEKR.: 18.10.2011; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 15.12.2011
FERDIGBEHANDLET: 15.12.2011
BEHANDLINGSTID: 75 dager
KLAGEGRUPPE: Off. etat
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Samtykke fra direkte berørt part.

SAMMENDRAG:

Verdens Gang (VG) hadde **torsdag 8. september 2011** førstesideoppslag med tittelen **"Ansikt til ansikt med massemoderen"** innfelt i en pil pekende mot en polititjenestemann. Bildet var tatt da den siktende var på vei til eller fra Utøya i forbindelse med den såkalte rekonstruksjonen. Hovedtittelen på førstesiden var **"Han har avhørt Breivik i 30 timer"**.

Inne i avisen var oppslaget over to sider, dominert av et foto der den omtalte politimannen og den siktede går sammen på Utøya. Innfelt i bildet var tittelen **"Han er håndplukket til Breivik-avhør"**. Ingress:

"(Navnet) (39) er mannen som i time etter time har hørt Anders Behring Breivik forklare seg om terrorangrepene og massedrapene."

Det opplyses videre i artikkelen at det var den navngitte politibetjenten som fulgte den siktede rundt på øya, at han stilte spørsmål og noterte, mens andre polititjenestemenn hold seg i bakgrunnen. Det opplyses at 39-åringen var håndplukket for oppgaven på Utøya grunnet spesielle egenskaper.

I en sideartikkel er flere fra politi og påtalemyndighet som er sentrale i etterforskningen, navngitt og avbildet.

KLAGEN:

Klager er Oslo politidistrikt, med samtykke fra den omtalte, avbildede og navngitte polititjenestemannen. Klagen gjelder utelukkende identifiseringen av ham.

I klagebrevet, som er undertegnet av politimesteren og politiinspektør Rohde, heter det: "I artikkelen blir tjenestemannen (navnet), som er involvert i etterforskningen av terroranslagene 22. juli, omtalt svært nærgående og personfokusert. Til tross for at VG ble gjort oppmerksom på at etterforskeren selv ikke ønsket et slikt fokus på egen person på dette tidspunkt, valgte VG å benytte utelukkende anonyme kilder for å omtale blant annet etterforskerens fødested, utdanning, yrkesbakgrunn, klesstil, væremåte, målføre og sivilstatus. På forsiden av avisen ble etterforskeren presentert med navn og stort bilde under tittelen "Han har avhørt Breivik i 30 timer".

Det anføres fra politidistriktets side at det klages fordi opplysningene, som omtales som usedvanlig inngående og personfokusert, er publisert mot etterforskerens uttrykkelige ønske og medvirkning. Etter klagers mening framkommer det dessuten lite eller ingen nytteinformasjon i straffesaken, avhørene eller hvordan saken etterforskes.

Det er i klagebrevet vist til omfattende kontakt mellom VGs redaksjon og ulike personer i politiet, og at tilbakemeldingen hele tiden var at etterforskeren ikke ønsket å medvirke.

"Vi finner det beklagelig at dialogen med VG (om ikke å identifisere tjenestemannen; sekr. anm.) ikke førte fram. Vi imøteser derfor en vurdering fra Pressens Faglige Utvalg om hvorvidt en offentlig tjenestemann må akseptere slik personorientert eksponering når det ikke foreligger kritikkverdige forhold som mediene har som oppdrag å (av)dekke – eller om VG i dette tilfellet burde avgrenset samfunnsoppdraget sitt til å omtale rolle og yrkesutøvelse så lenge etterforskeren ikke ønsket å medvirke."

Klageren mener det i bunn og grunn dreier seg om retten til privatliv, og anfører at selv om artikkelen er positivt vinklet, så kan ikke det være av vesentlig betydning utover at det gjør ubehaget ved eksponeringen noe lettere å bære.

Oslo politidistrikt ber PFU vurdere om eksponering av tjenestemannen er i tråd med prinsippene i Vær Varsom-plakatens punkt 4.3, om å vise respekt for privatliv.

TILSVARSRUNDEN:

Verdens Gang avviser klagen. Det anføres at etterforskeren var en av to representanter for aktoratet under fengslingsmøte 19. august, og at hans navn framkommer i domsutskriften, som blant annet er tilgjengelig for alle på Internett/Lovdata. "Aktoratets representant i den viktigste rettsprosessen vi har stått overfor i Norge siden krigen, kan selvsagt ikke med utgangspunkt i pressens etiske regelverk påberope seg retten til anonymitet gjennom "at VG unnlot å trykke navn og identifiserende bilder av etterforskeren", slik det er formulert i klagen fra Oslo Politidistrikt." Det anføres at "(V)i har ikke hemmelige anklagere i et demokratisk samfunn".

Det vises i tilsvaret til den ekstraordinært viktige jobben etterforskeren hadde under den siktedes opphold på Utøya under rekonstruksjonen.

Angående hvilke opplysninger om etterforskeren som ble gitt i den påklagede artikkelen, skriver VG. "Født i Bjørhovde i Nordfjordeid, 39 år, har nynorsk som målføre, bruker sixpence, er ugift og har ikke barn; har arbeidet i barnehage, psykiatri før han ble politimann; har avtjent militærtjeneste i Porsanger og har tjenestegjort for NF i Kosovo. Dette er særdeles nøkterne, og i stor grad offentlige og offisielle opplysninger, som ikke på noen måte trenger inn i det private og personlige på en måte som punkt 4.3 (i Vær Varsom-plakaten; sekr. anm.) tar sikte på å beskytte." Det anføres at det dreier seg om fakta som det er relevant å opplyse pårørende, overlevende og offentligheten for øvrig om.

Det understrekes fra avisens side at publiseringen er basert på en prinsipiell tilnærming til offentlighet i rettspleien, og at omtalen er vel avveid i forhold til private forhold.

Oslo politidistrikt viser i sitt tilsvar til at den omtalte etterforskeren ikke har noen lederfunksjon i forhold til den omtalte straffesaken, men kun er en del av et team. Dessuten, som tidligere anført, at han ikke har ønsket noen form for medieeksponering, noe som ble formildet til avisen før publisering. Klager mener videre at det er en vesentlig forskjell på å forekomme navngitt i en kjennelse og å bli avbildet, navngitt og omtalt på VGs førsteside.

Verdens Gang mener klager bagatelliserer etterforskerens rolle, og viser til at bildene fra Utøya viser at mannen har "en fremtredende og meget betrodd rolle i etterforskningen av norgeshistoriens største forbrytelse i fredstid".

Om forskjellen på å være ett av flere navn på en kjennelse og å bli omtalt på VGs forside, heter det: "Det er korrekt, men det er en påregnelig konsekvens av å påta seg en rolle som aktorats representant i denne saken."